

Obsah

ÚVOD	5
I. UČENÍ JDE S NÁMI CELÝM ŽIVOTEM	7
Souhrn	7
II. JAK SE UČÍ VAŠE DÍTĚ?	8
Souhrn	9
III. KAŽDÝ SE UČÍ PODLE SVÉHO	9
1. Typy učení	10
a) Typ sluchově mluvní	10
b) Typ zrakový	11
c) Typ hmatový a pohybový	12
d) Typ slovně pojmový	13
2. Typy nervové činnosti a učení	14
a) Typ sangvinický	14
b) Typ flegmatický	14
c) Typ cholericický	14
d) Typ melancholický	14
e) Typ anxiózní	15
3. Osobité návyky při učení	15
Souhrn	16
IV. CO JE VLASTNÍM ORGÁNEM UČENÍ	16
Souhrn	17
V. FYZIOLOGICKÁ ZÁKLADNA UČENÍ — NERVOVÁ ČINNOST	18
1. Nižší nervová činnost	18
2. Vyšší nervová činnost	18
3. Společenská podmíněnost psychiky	19
Souhrn	20
VI. JAK SE ODRÁŽEJÍ ZÁKONITOSTI VYŠŠÍ NERVOVÉ ČINNOSTI V UČENÍ	21
1. Navození podmíněných reflexů a spojů	21
2. Dráždění a útlum	21
a) Dráždění	22
b) Indukce	22
c) Útlum	22

3. Orientační reflex	23
4. Habituace a novost	24
5. Reflexy na stopu	25
6. Dynamický stereotyp	26
7. Reflex na čas	26
8. Fázové stavy	26
a) Fáze nivelační	27
b) Fáze paradoxní	27
c) Fáze ultraparadoxní	27
9. Zpětná vazba	28
a) Zpětná vazba současná	28
b) Zpětná vazba postupná	28
c) Zpětná vazba následná	28
Souhrn	29
VII. SCHOPNOST UČENÍ SE POSTUPNĚ VYVÍJÍ	29
1. Jsou vlohy k učení vrozené, nebo získané?	29
2. Předstupně učení	30
a) Základní vzorce vnímání a chování	30
b) Vpečetovací období	32
c) Napodobování	35
3. Jak se formuje učení	36
Souhrn	38
VIII. PAMĚŤ A UČENÍ	39
1. Různé druhy paměti	39
2. Zapamatování — nové poznatky z biologie paměti	41
a) Paměť krátkodobá	41
b) Paměť střednědobá	43
c) Paměť dlouhodobá	44
Souhrn	45
3. Hmotný podklad paměti	46
4. Lokalizace paměti v mozku	46
5. Pokusy o výklad, jak se vybavují pamětní stopy	47
6. O spolehlivosti paměti	48
a) Asociační zákonitosti a paměť	50
b) Věrohodnost svědeckých výpovědí	50
7. Nezapamatování a zapominání	51
a) Zapominání	51
b) Chybné výkony	52
c) Zapominání ve stáří	52
d) Mnemotechnika	53

8. Co plyne z poznatků o paměti pro učení	53
Souhrn	54
IX. JAK SPOLU SOUVISEJÍ UČENÍ, PAMĚŤ A STRES	56
1. Stres čili nervová zátěž	56
a) Stresové situace	56
b) Stresy u dětí	58
2. Stres a učení	59
3. Stres jako užitečný činitel v učení	60
Souhrn	61
X. POSTUPNÉ FÁZE UČENÍ OČIMA BIOLOGIE	62
1. Aktivace a apetence	62
2. O významu pozitivního citového přízvuku	62
3. Motivace	64
4. Zájem	65
5. Vstup informace do paměti	65
a) Záchytné asociace	66
b) Habituace	66
c) O novosti	67
6. Přejchod do střednědobé paměti	68
a) Doprovodné asociace a emoce	68
b) Posilování humorem	69
7. Fáze přechodu do dlouhodobé paměti	70
a) Napodobování	70
b) Pozornost	70
8. Zapamatování	71
a) Fixace	72
b) Automatizace	72
9. Vybavení z paměti čili rozpominání	73
Souhrn	74
XI. UČENÍ A KOMUNIKACE	75
1. Dorozumívání	76
a) Dorozumívání slovem mluveným	78
b) Dorozumívání slovem psaným	79
2. Učebnice a žák	79
3. Komunikace ve výuce	80
a) Kolektiv třídy	80
b) Typy učení ve školní praxi	81
c) Struktura výkladu	81
4. Okolnosti, jimiž se podporuje úspěšné učení	82

5. Učit se individuálně či v kolektivu?	83
6. Nové směry v pedagogice	84
a) Participační učení	84
b) Anticipační učení	85
c) Inovační učení	86
Souhrn	86
XII. NEÚSPĚŠNOST V UČENÍ	87
1. Prostředí domova	87
a) Hmotné vybavení	87
b) Výchovné prostředí domova	87
2. Prostředí školy	91
a) Prostředí hmotné — školní budova	91
b) Prostředí školní společenské	93
3. Žák jako příčina neúspěchu v učení	95
a) Žáci postižení (vadami smyslovými, tělesnými, rozumovými)	95
b) Žáci nepostižení vadami	98
c) Didaktogenie	101
d) Zkoušení	104
Souhrn	106
XIII. NEÚSPĚCHY VE ŠKOLE — ÚSPĚCHY V ŽIVOTĚ	107
1. Příklady ze současnosti	108
2. Některé doklady z historie slavných lidí	109
Souhrn	110
DOSLOV	111
POUŽITÁ LITERATURA	112